

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 27ης Σεπτεμβρίου 2006 *

Στην υπόθεση T-330/01,

Akzo Nobel NV, με έδρα το Arnhem (Κάτω Χώρες), εκπροσωπούμενη αρχικώς από τους M. van Empel και C. Swaak, στη συνέχεια, από τον C. Swaak, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους A. Whelan, A. Bouquet και W. Wils, επικουρούμενους από τον H. van der Woude, δικηγόρο,

καθής,

με αντικείμενο, κυρίως, αίτημα ακυρώσεως των άρθρων 3 και 4 της αποφάσεως C (2001) 2931 τελικό της Επιτροπής, της 2ας Οκτωβρίου 2001, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (COMP/E-1/36.756 — Γλυκονικό νάτριο), καθόσον αφορούν την προσφεύγουσα ή, επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Azizi, πρόεδρο, M. Jaeger και F. Dehousse, δικαστές,
γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου
συζητήσεως της 17ης Φεβρουαρίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- ¹ Η εταιρία Akzo Nobel NV (στο εξής: Akzo) είναι η μητρική εταιρία ενός ομίλου επιχειρήσεων που ειδικεύονται στη χημική και τη φαρμακευτική βιομηχανία. Κατέχει το σύνολο των μετοχών της εταιρίας Akzo Nobel Chemicals BV (στο εξής: ANC). Κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών και μέχρι τον Δεκέμβριο του 1995, η ANC ασκούσε τις δραστηριότητές της στην αγορά γλυκονικού νατρίου μέσω της συμμετοχής της στην εταιρία Glucona vof, επιχείρηση την οποία έλεγχε από κοινού με την εταιρία Coöperatieve Verkoop- en Productievereniging van Aardappelmeel en Derivaten Avebe BA (στο εξής: Avebe). Τον Δεκέμβριο του 1995 η Avebe απέκτησε τη συμμετοχή της ANC στην Glucona vof, η οποία μετατράπηκε σε εταιρία περιορισμένης ευθύνης και έλαβε την επωνυμία Glucona BV (στο εξής, οι εταιρίες Glucona vof και Glucona BV αναφέρονται αδιακρίτως με την ονομασία Glucona).

- 2 Το γλυκονικό νάτριο περιλαμβάνεται μεταξύ των χηλικών παραγόντων, οι οποίοι είναι προϊόντα που αδρανοποιούν τα μεταλλικά ιόντα στις βιομηχανικές διαδικασίες. Οι εν λόγω διαδικασίες περιλαμβάνουν, ιδίως, τον βιομηχανικό καθαρισμό (καθαρισμό φιαλών ή εργαλείων), την επεξεργασία διαφόρων επιφανειών (επεξεργασία για την προστασία από τη σκουριά, αφαίρεση λιπών, χάραξη επιφανειών αλουμινίου) και την επεξεργασία των υδάτων. Έτσι, οι χηλικοί παράγοντες χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία τροφίμων, τη βιομηχανία καλλυντικών, τη φαρμακοβιομηχανία, τη βιομηχανία χάρτου, τη βιομηχανία σκυροδέματος, καθώς και σε άλλους βιομηχανικούς κλάδους. Το γλυκονικό νάτριο πωλείται ανά την υφήλιο, ενώ υφίστανται και ανταγωνιστικές επιχειρήσεις στις διεθνείς αγορές.
- 3 Το 1995 οι συνολικές πωλήσεις γλυκονικού νατρίου σε παγκόσμιο επίπεδο ανέρχονταν περίπου σε 58,7 εκατομμύρια ευρώ, ενώ αυτές που πραγματοποιούνταν στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) περίπου σε 19,6 εκατομμύρια ευρώ. Κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, το σύνολο σχεδόν της παγκόσμιας παραγωγής γλυκονικού νατρίου βρισκόταν υπό τον έλεγχο πέντε επιχειρήσεων, ήτοι, πρώτον, της Fujisawa Pharmaceutical Co. Ltd (στο εξής: Fujisawa), δεύτερον, της Jungbunzlauer AG (στο εξής: Jungbunzlauer), τρίτον, της Roquette Frères SA (στο εξής: Roquette), τέταρτον, της Glucona vof και, πέμπτον, της Archer Daniels Midland Co. (στο εξής: ADM).
- 4 Τον Μάρτιο του 1997, το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, κατόπιν έρευνας που διεξήγαγε στις αγορές λυσίνης και κιτρικού οξέος, είχε κινηθεί σχετική έρευνα και όσον αφορά την αγορά γλυκονικού νατρίου. Τον Οκτώβριο και τον Δεκέμβριο του 1997, καθώς και τον Φεβρουάριο του 1998, η Επιτροπή πληροφορήθηκε ότι η Akzo, η Avebe, η Glucona, η Roquette και η Fujisawa είχαν αναγνωρίσει ότι μετείχαν σε σύμπραξη η οποία συνίστατο στον καθορισμό των τιμών του γλυκονικού νατρίου και στην κατανομή των ποσοτήτων πωλήσεως του εν λόγω προϊόντος στις Ηνωμένες Πολιτείες και αλλού. Κατόπιν συμφωνιών συναφθεισών με το αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης, οι αμερικανικές αρχές επέβαλαν πρόστιμα στις ως άνω επιχειρήσεις.
- 5 Στις 18 Φεβρουαρίου 1998, η Επιτροπή απηύθυνε, δυνάμει του άρθρου 11 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), αιτήσεις παροχής πληροφοριών στους κύριους παραγωγούς, εισαγωγείς, εξαγωγείς και αγοραστές γλυκονικού νατρίου στην Ευρώπη.

- 6 Απαντώντας σε μια τέτοια αίτηση παροχής πληροφοριών, η Fujisawa ήρθε σε επαφή με την Επιτροπή και την πληροφόρησε ότι είχε συνεργαστεί με τις αμερικανικές αρχές στο πλαίσιο της έρευνας που περιγράφεται ανωτέρω και ότι επιθυμούσε την ίδια συνεργασία με την Επιτροπή στο πλαίσιο της ανακοίνωσης της Επιτροπής της 18ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ L 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας). Στις 12 Μαΐου 1998, κατόπιν συσκέψεως με την Επιτροπή την 1η Απριλίου 1998, η Fujisawa κατέθεσε μια έγγραφη δήλωση και ένα φάκελο περιλαμβάνοντα σύνοψη του ιστορικού της συμπράξεως και ορισμένα έγγραφα.
- 7 Στις 16 και τις 17 Σεπτεμβρίου 1998 η Επιτροπή διενήργησε έλεγχο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 17, στις εγκαταστάσεις της Avebe, της Glucona, της Jungbunzlauer και της Roquette.
- 8 Στις 2 Μαρτίου 1999 η Επιτροπή απηύθυνε λεπτομερείς αιτήσεις παροχής πληροφοριών στην Glucona, τη Roquette και τη Jungbunzlauer. Με έγγραφα της 14ης, της 19ης και της 20ής Απριλίου 1999 οι ως άνω επιχειρήσεις εξέφρασαν την επιθυμία τους να συνεργαστούν με την Επιτροπή και της παρέσχαν ορισμένες πληροφορίες επί της συμπράξεως. Στις 25 Οκτωβρίου 1999 η Επιτροπή απηύθυνε συμπληρωματικές αιτήσεις παροχής πληροφοριών στην ADM, τη Fujisawa, την Glucona, τη Roquette και τη Jungbunzlauer.
- 9 Στις 17 Μαΐου 2000, βάσει των πληροφοριών που της είχαν διαβιβαστεί, η Επιτροπή απηύθυνε ανακοίνωση των αιτιάσεων στην Akzo και στις λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις λόγω παραβάσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ). Η Akzo και όλες οι λοιπές εμπλεκόμενες επιχειρήσεις υπέβαλαν έγγραφες παρατηρήσεις σε απάντηση στις αιτιάσεις της Επιτροπής. Καμία από τις επιχειρήσεις αυτές δεν ζήτησε ακρόαση ούτε αμφισβήτησε το υποστατό των πραγματικών περιστατικών που περιγράφονταν στην ανακοίνωση των αιτιάσεων.

- 10 Στις 11 Μαΐου 2001 η Επιτροπή απηύθυνε συμπληρωματικές αιτήσεις παροχής πληροφοριών στην Akzo και στις λοιπές επιχειρήσεις.
- 11 Στις 2 Οκτωβρίου 2001 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση C(2001) 2931 τελικό, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/E-1/36.756 — Γλυκονικό νάτριο) (στο εξής: Απόφαση). Η Απόφαση κοινοποιήθηκε στην Akzo με έγγραφο της 10ης Οκτωβρίου 2001.
- 12 Η Απόφαση περιλαμβάνει μεταξύ άλλων τις ακόλουθες διατάξεις:

«Άρθρο 1

[Η Akzo], [η ADM], [η Avebe], [η Fujisawa], [η Jungbunzlauer] και [η Roquette] παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, [...] ΕΚ και —από 1ης Ιανουαρίου 1994— το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ μετέχοντας σε διαρκή συμφωνία ή/και εναρμονισμένη πρακτική στον τομέα του γλυκονικού νατρίου.

Η παράβαση διήρκεσε:

- στην περίπτωση της [Akzo], της [Avebe], της [Fujisawa] και της [Roquette], από τον Φεβρουάριο του 1987 μέχρι τον Ιούνιο του 1995·
- στην περίπτωση της [Jungbunzlauer], από τον Μάιο του 1988 μέχρι τον Ιούνιο του 1995·

— στην περίπτωση της [ADM], από τον Ιούνιο του 1991 μέχρι τον Ιούνιο του 1995.

[...]

Άρθρο 3

Επιβάλλονται τα ακόλουθα πρόστιμα για την παράβαση περί της οποίας γίνεται λόγος στο άρθρο 1:

a) [Akzo]	9 εκατομμύρια ευρώ
b) [ADM]	10,13 εκατομμύρια ευρώ
c) [Avebe]	3,6 εκατομμύρια ευρώ
d) [Fujisawa]	3,6 εκατομμύρια ευρώ
e) [Jungbunzlauer]	20,4 εκατομμύρια ευρώ
f) [Roquette]	10,8 εκατομμύρια ευρώ

[...]»

¹³ Στις αιτιολογικές σκέψεις 296 έως 309 της Αποφάσεως η Επιτροπή εξέτασε τις σχέσεις που υφίσταντο κατά τη διάρκεια της επίμαχης περιόδου σχετικά με τη σύμπραξη μεταξύ της Glucona και των μητρικών εταιριών της, της Avebe και της Akzo. Ειδικότερα, σημείωσε ότι, μέχρι τις 15 Αυγούστου 1993, την Glucona

διοικούσαν από κοινού εκπρόσωποι της Avebe και της Akzo, αλλά, από την εν λόγω ημερομηνία, λόγω αναδιαρθρώσεως της Glucosa, την εταιρία αυτή διοικούσε αποκλειστικά ένας εκπρόσωπος της Avebe. Εντούτοις, η Επιτροπή θεώρησε ότι η Avebe και η Akzo ήταν υπεύθυνες για τις αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού ενέργειες της θυγατρικής τους καθ' όλη την επίμαχη περίοδο και ότι, επομένως, αυτές έπρεπε να είναι οι αποδέκτες της Αποφάσεως.

- 14 Στην Απόφαση, όσον αφορά τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων, η Επιτροπή ακολούθησε τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές), καθώς και την ανακοίνωση περί συνεργασίας.
- 15 Πρώτον, η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 16 Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή θεώρησε, καταρχάς, ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις διέπραξαν μια πολύ σοβαρή παράβαση, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της, τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της στην αγορά γλυκονικού νατρίου εντός του ΕΟΧ και την έκταση της σχετικής γεωγραφικής αγοράς (αιτιολογική σκέψη 371 της Αποφάσεως).
- 17 Στη συνέχεια, η Επιτροπή θεώρησε ότι έπρεπε να ληφθεί υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα προκλήσεως βλάβης του ανταγωνισμού, όρισε δε το πρόστιμο σε επίπεδο έχον επαρκή αποτρεπτικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, στηριζόμενη στα αριθμητικά στοιχεία του κύκλου εργασιών στις διεθνείς αγορές τον οποίο πραγματοποιούσαν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις με την πώληση γλυκονικού νατρίου κατά τη διάρκεια του 1995, τελευταίου έτους της περιόδου την οποία αφορά η παράβαση, αριθμητικά στοιχεία τα οποία είχαν διαβιβάσει στην Επιτροπή οι ενδιαφερόμενοι κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, η Επιτροπή κατέταξε τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις σε δύο κατηγορίες. Στην

πρώτη κατηγορία κατέταξε τις επιχειρήσεις οι οποίες, σύμφωνα με τα στοιχεία που διέθετε, κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου μεγαλύτερα από 20 %, δηλαδή τη Fujisawa (35,54 %), τη Jungbunzlauer (24,75 %) και τη Roquette (20,96 %). Για τις εν λόγω επιχειρήσεις η Επιτροπή καθόρισε ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ. Στη δεύτερη κατηγορία κατέταξε τις επιχειρήσεις οι οποίες, κατά τα στοιχεία που διέθετε, κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου μικρότερα από 10 %, ήτοι την Glucona (περίπου 9,5 %) και την ADM (9,35 %). Για τις ως άνω επιχειρήσεις η Επιτροπή καθόρισε ένα αρχικό ποσό προστίμου σε 5 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή, για την Akzo και την Avebe που κατείχαν από κοινού την Glucona, σε 2,5 εκατομμύρια ευρώ για καθεμία (αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως).

18 Επιπλέον, προκειμένου το πρόστιμο να έχει επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα, αφενός, και να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις διαθέτουν γνώσεις και μια τέτοια νομική και οικονομική δομή ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν καλύτερα την παράνομη φύση των ενεργειών τους και τις συνέπειες που απορρέουν από αυτές από πλευράς δικαίου του ανταγωνισμού, αφετέρου, η Επιτροπή προέβη σε προσαρμογή του εν λόγω αρχικού ποσού. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή πολλαπλασίασε με συντελεστή 2,5 τα αρχικά ποσά που είχαν καθοριστεί για την ADM και την Akzo και, επομένως, αύξησε το ποσό αυτό στα 12,5 εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση της ADM και στα 6,25 εκατομμύρια ευρώ στην περίπτωση της Akzo (αιτιολογική σκέψη 388 της Αποφάσεως).

19 Όσον αφορά τη διάρκεια της παραβάσεως που διέπραξε καθεμία επιχείρηση, το αρχικό ποσό αυξήθηκε κατά 10 % ετησίως, ήτοι κατά 80 % για τη Fujisawa, για την Akzo, για την Avebe και τη Roquette, κατά 70 % για τη Jungbunzlauer και κατά 35 % για την ADM (αιτιολογικές σκέψεις 389 έως 392 της Αποφάσεως).

20 Με τον τρόπο αυτό η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό των προστίμων σε 11,25 εκατομμύρια ευρώ όσον αφορά την Avebe. Όσον αφορά την ADM, την Akzo, τη Fujisawa, τη Jungbunzlauer και τη Roquette, το βασικό ποσό καθορίστηκε, αντιστοίχως, σε 16,88, σε 4,5, σε 18, σε 17 και σε 18 εκατομμύρια ευρώ (αιτιολογική σκέψη 396 της Αποφάσεως).

- 21 Δεύτερον, λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων, το βασικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στη Jungbunzlauer αυξήθηκε κατά 50 % με την αιτιολογία ότι η εν λόγω επιχείρηση είχε ηγετικό ρόλο στο πλαίσιο της συμπράξεως (αιτιολογική σκέψη 403 της Αποφάσεως).
- 22 Τρίτον, η Επιτροπή εξέτασε και απέρριψε τα επιχειρήματα ορισμένων επιχειρήσεων, μεταξύ των οποίων της Akzo, κατά τα οποία στις εν λόγω επιχειρήσεις έπρεπε να αναγνωριστούν ελαφρυντικές περιστάσεις (αιτιολογικές σκέψεις 404 έως 410 της Αποφάσεως).
- 23 Τέταρτον, κατ' εφαρμογήν του τίτλου Β της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, η Επιτροπή δέχθηκε υπέρ της Fujisawa μια «πολύ σημαντική μείωση» (ήτοι 80 %) του ποσού του προστίμου που θα της επιβαλλόταν σε περίπτωση μη συνεργασίας της. Τέλος, κατ' εφαρμογήν του τίτλου D της ανακοινώσεως αυτής, η Επιτροπή δέχθηκε μια «σημαντική μείωση» (ήτοι 40 %) του ποσού του προστίμου της ADM και της Roquette και 20 % της Akzo, της Avebe και της Jungbunzlauer (αιτιολογικές σκέψεις 418, 423, 426 και 427).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 19 Δεκεμβρίου 2001 η Akzo άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 25 Κατόπιν ειθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, απηύθυνε έγγραφες ερωτήσεις στους διαδίκους στις οποίες αυτοί απάντησαν εμπροθέσμως.

26 Οι διάδικοι αγόρευαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 17ης Φεβρουαρίου 2004.

27 Η Akzo ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να ακυρώσει τα άρθρα 3 και 4 της Αποφάσεως καθόσον αφορούν την Akzo·
- επικουρικώς, να ακυρώσει το άρθρο 3, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 388 της Αποφάσεως, καθόσον εφαρμόστηκε στην περίπτωση της συντελεστής 2,5·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα, περιλαμβανομένων των τόκων και των εξόδων της τραπεζικής εγγυήσεως.

28 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·
- να καταδικάσει την Akzo στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 29 Οι λόγοι ακυρώσεως που προβάλλει η Akzo αφορούν, πρώτον, τον προσδιορισμό του αρχικού ποσού των προστίμων που επιβλήθηκαν στο σύνολο των μετεχόντων στη σύμπραξη, δεύτερον, την κατάταξη των μετεχόντων στη σύμπραξη, τρίτον, τον συνυπολογισμό του κύκλου εργασιών της Akzo και, τέταρτον, την εφαρμογή ενός συντελεστή 2,5.

Επί του προσδιορισμού του αρχικού ποσού για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβλήθηκαν στο σύνολο των μετεχόντων στη σύμπραξη

- 30 Η Akzo επικαλείται, πρώτον, προσβολή της αρχής της αναλογικότητας και, δεύτερον, παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως.

Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας

- 31 Η Akzo εκτιμά ότι η Επιτροπή, καθορίζοντας, στην αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως, το αρχικό ποσό για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβλήθηκαν στο σύνολο των μετεχόντων στη σύμπραξη σε 40 εκατομμύρια ευρώ, δεν έλαβε υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς γλυκονικού νατρίου, με αποτέλεσμα προσβολή της αρχής της αναλογικότητας.

- 32 Η Akzo εκθέτει ότι το συνολικό ύψος του κύκλου εργασιών που πραγματοποιήθηκε το 1995 εντός του ΕΟΧ όσον αφορά το γλυκονικό νάτριο ανερχόταν σε λιγότερο από 20 εκατομμύρια ευρώ και εκείνο σε παγκόσμια κλίμακα σε λιγότερο από 59

εκατομμύρια ευρώ. Υποστηρίζει ότι, κατά συνέπεια, το συνολικό ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν με την Απόφαση είναι υπερδιπλάσιο του ετησίου κύκλου εργασιών του επίμαχου προϊόντος στον ΕΟΧ και αντιπροσωπεύει περισσότερο από τα δύο τρίτα του σχετικού κύκλου εργασιών σε παγκόσμια κλίμακα.

33 Κατά την ως άνω εταιρία, η Επιτροπή, ενεργώντας με τον τρόπο αυτό, δεν έλαβε υπόψη, υποστηρίζοντας μάλιστα στην αιτιολογική σκέψη 377 της Αποφάσεως ότι όντως το έπραξε, το μικρό μέγεθος της αγοράς, δηλαδή το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς του επίμαχου προϊόντος στο πλαίσιο του προσδιορισμού του αρχικού ποσού για τον υπολογισμό των προστίμων. Αντιθέτως, κατέταξε τους μετέχοντες στη σύμπραξη σε δύο κατηγορίες, ήτοι στην πρώτη κατηγορία τις επιχειρήσεις που κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου μεγαλύτερα από 20 % και στη δεύτερη εκείνες που κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου μικρότερα από 10 % (βλ. σκέψη 17 ανωτέρω). Όμως, μια τέτοια κατάταξη των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων ανάλογα με το σχετικό μέγεθός τους στην αγορά είναι εντελώς ξένη προς το σχετικά περιορισμένο μέγεθος της ίδιας της εν λόγω αγοράς.

34 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.

35 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, το ποσό του προστίμου καθορίζεται βάσει της σοβαρότητας της παραβάσεως και της διάρκειάς της. Επιπλέον, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές, το αρχικό ποσό προσδιορίζεται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, λαμβάνοντας υπόψη την ίδια τη φύση της παραβάσεως, τις συγκεκριμένες επιπτώσεις της στην αγορά και την έκταση της γεωγραφικής αγοράς.

36 Επομένως, το νομικό πλαίσιο δεν επιβάλλει ρητά στην Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς και την αξία του προϊόντος κατά τον χρόνο προσδιορισμού του αρχικού ποσού του προστίμου.

- 37 Εντούτοις, σύμφωνα με τη νομολογία, προς εκτίμηση της σοβαρότητας μιας παραβάσεως, εναπόκειται στην Επιτροπή να λαμβάνει υπόψη μεγάλο αριθμό στοιχείων, ο χαρακτήρας και η σημασία των οποίων ποικίλλουν ανάλογα με τη μορφή της παραβάσεως και τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης παραβάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, *Musique diffusion française* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 120). Μεταξύ των στοιχείων από τα οποία προκύπτει η σοβαρότητα μιας παραβάσεως μπορεί ιδίως να περιλαμβάνεται, ανάλογα με την περίπτωση, το μέγεθος της αγοράς του οικείου προϊόντος .
- 38 Κατά συνέπεια, και μεν το μέγεθος της αγοράς και η αξία του προϊόντος μπορούν να αποτελούν στοιχεία δυνάμενα να ληφθούν υπόψη προκειμένου να αποδειχθεί η σοβαρότητα της παραβάσεως, η σημασία τους όμως κυμαίνεται σε συνάρτηση με τις ειδικές περιστάσεις της κάθε παραβάσεως.
- 39 Στην υπό κρίση υπόθεση, από την αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως προκύπτει ότι, μολονότι η Επιτροπή θεώρησε την παράβαση ως πολύ σοβαρή υπό την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών, οι οποίες προβλέπουν σε τέτοιες περιπτώσεις ότι η Επιτροπή μπορεί να ορίζει ένα αρχικό ποσό τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ευρώ, στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή όρισε ως αρχικό ποσό μόνον 10 εκατομμύρια ευρώ για τις επιχειρήσεις της πρώτης κατηγορίας και 5 εκατομμύρια ευρώ γι' αυτές της δεύτερης κατηγορίας, ποσά που ισοδυναμούν, αντιστοίχως, προς το ήμισυ και το ένα τέταρτο του ποσού το οποίο θα μπορούσε να ορίσει για πολύ σοβαρές παραβάσεις δυνάμει των κατευθυντήριων γραμμών.
- 40 Ο ως άνω προσδιορισμός του αρχικού ποσού του προστίμου αποτελεί ένδειξη του ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 377 της Αποφάσεως, όπου η Επιτροπή διευκρίνισε ότι το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς των σχετικών προϊόντων «θα ληφθεί επίσης υπόψη εν προκειμένω για τον προσδιορισμό των αρχικών ποσών», η Επιτροπή συνυπολόγισε επαρκώς το μέγεθος της αγοράς των επίμαχων προϊόντων.

41. Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, δεδομένης της φύσεως της παραβάσεως που διέπραξε η Akzo και λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους της αγοράς των σχετικών προϊόντων, η Επιτροπή δεν προσέβαλε την αρχή της αναλογικότητας καθορίζοντας για την Akzo ένα αρχικό ποσό 5 εκατομμυρίων ευρώ για τον υπολογισμό του προστίμου της.
42. Κατά συνέπεια, ο λόγος που στηρίζεται σε προσβολή της αρχής της αναλογικότητας πρέπει να απορριφθεί.

Επί της παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

43. Η Akzo εκτιμά ότι η Απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη καθόσον υπάρχει, κατ' αυτήν, αντίφαση μεταξύ, αφενός, της δηλώσεως της Επιτροπής κατά την οποία αυτή έλαβε υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς γλυκονικού νατρίου (αιτιολογική σκέψη 377 της Αποφάσεως) και, αφετέρου, των αιτιολογικών σκέψεων που αφορούν την κατάταξη των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων (αιτιολογικές σκέψεις 378 έως 384 της Αποφάσεως).
44. Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.
45. Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά πάγια νομολογία, από την επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό

όργανο να ασκεί τον έλεγχό του (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63, και της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-301/96, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-9919, σκέψη 87· απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Νοεμβρίου 2002, T-251/00, Lagardère και Canal+ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-4825, σκέψη 155).

- 46 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, στην αιτιολογική σκέψη 377 της Αποφάσεως, η Επιτροπή ανέφερε ότι έλαβε υπόψη, στο πλαίσιο του καθορισμού των αρχικών ποσών, το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς γλυκονικού νατρίου. Στη συνέχεια, με τις αιτιολογικές σκέψεις 378 έως 384 της Αποφάσεως, επεφύλαξε διαφορετική μεταχείριση στα μέλη της συμπράξεως κατατάσσοντάς τα σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το μερίδιό τους στην αγορά και σε συνάρτηση με την ανάγκη να καθοριστεί το πρόστιμο σε επίπεδο έχον αποτρεπτικό χαρακτήρα. Τέλος, όπως ήδη προεκτέθηκε στη σκέψη 39, η Επιτροπή καθόρισε, με την αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως, στο πλαίσιο του υπολογισμού του προστίμου σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ για τις επιχειρήσεις της πρώτης κατηγορίας και 5 εκατομμυρίων ευρώ για εκείνες της δεύτερης, ποσά που ισοδυναμούν, αντιστοίχως, προς το ήμισυ και το ένα τέταρτο του ποσού το οποίο θα μπορούσε να ορίσει για πολύ σοβαρές παραβάσεις δυνάμει των κατευθυντήριων γραμμών.
- 47 Επομένως, από τη συνολική ανάγνωση των αιτιολογικών σκέψεων 377 και 385 της Αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέθεσε με επαρκή σαφήνεια ότι έλαβε υπόψη το περιορισμένο μέγεθος της αγοράς, καθορίζοντας τα αρχικά ποσά των προστίμων σε επίπεδα χαμηλότερα από εκείνα που μπορούσε να ορίσει για πολύ σοβαρές παραβάσεις σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές. Η ως άνω δήλωση σχετικά με τον συνυπολογισμό του μεγέθους της αγοράς δεν αντιφάσκει προς τις αιτιολογικές σκέψεις 378 έως 384 της Αποφάσεως, όπου η Επιτροπή εξήγησε τους λόγους για τους οποίους, κατ' αυτήν, τα μέλη της συμπράξεως έπρεπε να καταταγούν σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το μερίδιό τους στην αγορά και σε συνάρτηση με την ανάγκη να καθοριστεί το πρόστιμο σε επίπεδο έχον αποτρεπτικό χαρακτήρα. Πράγματι, το ως άνω στάδιο του υπολογισμού αφορά τη σχέση μεταξύ των μελών της συμπράξεως και όχι την απόλυτη αξία της σχετικής αγοράς.
- 48 Επομένως, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει Akzo, δεν υπάρχει αντίφαση μεταξύ, αφενός, της αιτιολογικής σκέψεως 377 και, αφετέρου, των αιτιολογικών σκέψεων 378 έως 384 της Αποφάσεως.

- 49 Επομένως, ο λόγος που στηρίζεται σε παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της κατατάξεως των μετεχόντων στη σύμπραξη σε κατηγορίες

- 50 Η Akzo επικαλείται, πρώτον, προσβολή της αρχής της αναλογικότητας και, δεύτερον, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.

Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 51 Η Akzo θεωρεί ότι η Επιτροπή παρέβη την αρχή της αναλογικότητας καθόσον κατέταξε τους μετέχοντες στη σύμπραξη ανάλογα με τα μερίδιά τους στην αγορά γλυκονικού νατρίου σε δύο κατηγορίες, χωρίς να λάβει υπόψη συγκεκριμένα τα πραγματικά μερίδιά τους της αγοράς, αλλά ακολουθώντας μια υπεραπλουστευμένη μέθοδο, η οποία συνίσταται στον διαχωρισμό των εν λόγω επιχειρήσεων ανάλογα με το αν είχαν μερίδιο της αγοράς μεγαλύτερο του 20 % ή μικρότερο του 10 % (αιτιολογικές σκέψεις 379 έως 382 της Αποφάσεως).

- 52 Η Akzo υπογραμμίζει ότι η πραγματική σχέση του κύκλου εργασιών παγκοσμίως των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων διαφέρει ουσιωδώς από την υπεραπλουστευμένη σχέση του 1 προς 2 που έλαβε υπόψη η Επιτροπή. Η αληθινή σχέση μεταξύ των

επιχειρήσεων με το μικρότερο μερίδιο της αγοράς (9 %, αντιστοίχως, για την ADM και την Glucona) και εκείνων με το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς (36 % για τη Fujisawa) είναι 1 προς 4 και όχι 1 προς 2. Επομένως, ακολουθώντας τον υπολογισμό που επέλεξε η Επιτροπή, αλλά λαμβάνοντας υπόψη την ως άνω πραγματική σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή όφειλε να καθορίσει το βασικό ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην Akzo και στην Avebe σε 1,25 εκατομμύρια ευρώ και όχι σε 2,5 εκατομμύρια ευρώ.

53 Η Akzo δέχεται ότι δεν πρέπει να υπάρχει οπωσδήποτε μια μαθηματική σχέση μεταξύ του τελικού προστίμου και του κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Εντούτοις, κατ' αυτήν, από την πρακτική της Επιτροπής στον τομέα της λήψεως αποφάσεων προκύπτει ότι αυτή στηρίζεται στα αριθμητικά στοιχεία του κύκλου εργασιών των μετεχόντων σε σύμπραξη στην οικεία αγορά.

54 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου η Akzo συνάγει ότι, αν δεν γίνεται επίκληση ιδιαίτερων αντικειμενικών δικαιολογιών, η Επιτροπή πρέπει να βεβαιώνεται ότι τα συγκεκριμένα βασικά ποσά ανταποκρίνονται προς τη σχετική οικονομική επιφάνεια των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων όσον αφορά τον κύκλο εργασιών τους ή τα μερίδια της αγοράς. Όμως, δεν συνέβη κάτι τέτοιο εν προκειμένω. Κατ' αυτήν, στις ειδικές περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η Επιτροπή όφειλε να κατατάξει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις σε τρεις κατηγορίες: μπορούσε να προσδιοριστεί μια κατηγορία επιχειρήσεων ευρισκόμενη, σε συνάρτηση με το μερίδιο της αγοράς, μεταξύ ADM και Glucona (9 % η καθεμία) και Fujisawa (36 %), δηλαδή καλύπτουσα τις επιχειρήσεις Roquette (21 %) και Jungbunzlauer (25 %). Μια τέτοια κατάταξη θα ανταποκρινόταν καλύτερα προς τη σχετική οικονομική επιφάνεια των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και θα παρέιχε στην Επιτροπή τη δυνατότητα να επιτύχει τον δηλωμένο σκοπό της, που συνίσταται στον συνυπολογισμό της σχετικής οικονομικής επιφάνειας των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων κατά τον προσδιορισμό του συγκεκριμένου βασικού ποσού του προστίμου.

55 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

56 Κατά τις κατευθυντήριες γραμμές, σε περιπτώσεις παραβάσεων στις οποίες εμπλέκονται πολλές επιχειρήσεις, η Επιτροπή μπορεί να διαφοροποιεί τα αρχικά ποσά, όπως έπραξε εν προκειμένω, προκειμένου να λάβει υπόψη τη συγκεκριμένη οικονομική επιφάνεια κάθε επιχειρήσεως, κατανέμοντας τα μέλη της συμπράξεως σε ομάδες «ιδιαίτερα αν υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος μεταξύ επιχειρήσεων που διαπράττουν το ίδιο είδος παράβασης» (σημείο 1 Α, έκτο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών). Στις κατευθυντήριες γραμμές διευκρινίζεται, εξάλλου, ότι «η αρχή της επιβολής ισοδύναμων κυρώσεων για την ίδια συμπεριφορά είναι δυνατό να οδηγήσει, στις περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται, στον καθορισμό διαφορετικών ποσών καταβλητέων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις χωρίς η διαφοροποίηση αυτή να ανταποκρίνεται σε κάποιον αριθμητικό υπολογισμό» (σημείο 1 Α, έβδομο εδάφιο, των κατευθυντήριων γραμμών).

57 Κατά πάγια νομολογία του Πρωτοδικείου, κατά τον καθορισμό της σοβαρότητας της παραβάσεως η Επιτροπή, σε περίπτωση που επιβάλλει πρόστιμα σε πολλές επιχειρήσεις εμπλεκόμενες στην ίδια παράβαση, δεν υποχρεούται να εξασφαλίζει ότι τα τελικά ποσά των προστίμων στα οποία καταλήγει ο υπολογισμός της για τις οικείες επιχειρήσεις αντανακλούν κάθε διαφοροποίηση μεταξύ των επιχειρήσεων αυτών όσον αφορά τον συνολικό κύκλο εργασιών τους, αλλά μπορεί να προβαίνει σε κατάταξή τους σε ομάδες (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-23/99, LR AF 1998 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-1705, σκέψη 278· της 19ης Μαρτίου 2003, T-213/00, CMA CGM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-913, σκέψεις 385 και 386, και της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-191/98, T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, στο εξής: απόφαση TACA, σκέψεις 1519 και 1520 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

58 Εντούτοις, όπως το Πρωτοδικείο έχει επίσης δεχθεί επανειλημμένα, όταν η Επιτροπή κατατάσσει τις οικείες επιχειρήσεις σε κατηγορίες για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, ο καθορισμός των ορίων εκκινήσεως για καθεμία από τις κατ' αυτόν τον τρόπο προσδιοριζόμενες κατηγορίες πρέπει να είναι συνεπής και

αντικειμενικώς δικαιολογημένος (βλ., επ' αυτού, απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψη 298· αποφάσεις CMA CGM κατά Επιτροπής, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψη 416, και TACA, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψη 1541 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 59 Έν προκειμένω, η Επιτροπή, προκειμένου να προσδιορίσει τις κατηγορίες στις οποίες θα κατέτασσε τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, επέλεξε να λάβει υπόψη τη θέση τους στη σχετική αγορά, στηριζόμενη σε ένα και μοναδικό κριτήριο, δηλαδή στα μερίδια της παγκόσμιας αγοράς γλυκονικού νατρίου, υπολογιζόμενα σε συνάρτηση με τον κύκλο εργασιών των ως άνω εταιριών στην αγορά αυτή το 1995.
- 60 Βάσει αυτού, η Επιτροπή καθόρισε δύο κατηγορίες επιχειρήσεων, ήτοι, αφενός, την αποτελούμενη από τους «τρεις κύριους παραγωγούς γλυκονικού νατρίου [που] κατείχαν μερίδια της παγκόσμιας αγοράς μεγαλύτερα από 20 %» και, αφετέρου, την αποτελούμενη από τις επιχειρήσεις «με αισθητά μικρότερα μερίδια αγοράς στην παγκόσμια αγορά γλυκονικού νατρίου (λιγότερο από 10 %)» (αιτιολογική σκέψη 382 της Αποφάσεως).
- 61 Έτσι, η Επιτροπή καθόρισε ένα αρχικό ποσό 10 εκατομμυρίων ευρώ για τη Fujisawa, τη Jungbunzlauer και τη Roquette, τα μερίδια αγοράς των οποίων ανέρχονταν περίπου σε 36 %, σε 25 % και σε 21 %, και ένα αρχικό ποσό 5 εκατομμυρίων ευρώ για εκείνες που ανήκαν στη δεύτερη κατηγορία, δηλαδή την Glucosa και την ADM, τα μερίδια καθεμιάς των οποίων ήταν περίπου 9 %. Έτσι, δεδομένου ότι η Glucosa ανήκε από κοινού στην Akzo και την Avebe, η Επιτροπή όρισε για καθεμία από τις δύο αυτές εταιρίες αρχικά ποσά 2,5 εκατομμυρίων ευρώ (αιτιολογική σκέψη 385 της Αποφάσεως).
- 62 Ενεργώντας με τον τρόπο αυτό, βάσει του σχετικού υπολογισμού των μεριδίων αγοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή επέλεξε μια λογικά συνεπή μέθοδο κατατάξεως των μελών της συμπράξεως σε δύο ομάδες, η οποία δικαιολογείται αντικειμενικά από τη διαφορά μεγέθους μεταξύ των επιχειρήσεων που υπάρχουν στις δύο αυτές κατηγορίες.

- 63 Σε μια τέτοια κατάσταση, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Akzo, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να διαφοροποιήσει περισσότερο τη στάση της έναντι των μελών της συμπράξεως σε συνάρτηση με το μερίδιό τους στην αγορά. Είναι ιδίως άνευ σημασίας το αν μια κατάταξη των μελών της συμπράξεως σε τρεις κατηγορίες, όπως υποστηρίζει η Akzo, θα ανταποκρινόταν καλύτερα προς τη σχετική οικονομική επιφάνεια των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, καθόσον η μέθοδος που ακολούθησε η Επιτροπή ούτε είναι λογικά ασυνεπής ούτε στερείται αντικειμενικής δικαιολόγησης. Ομοίως, δεν μπορεί βασίμως να γίνει επίκληση ούτε της περιστάσεως ότι, σε άλλες υποθέσεις, η Επιτροπή προτίμησε μιαν άλλη κατάταξη των μελών της συμπράξεως, διότι κάτι τέτοιο δεν αποδεικνύει ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η μέθοδος της Επιτροπής δεν ήταν λογικά συνεπής και αντικειμενικά δικαιολογημένη.
- 64 Εν πάση περιπτώσει, ακόμα και αν ήταν δικαιολογημένη η κατάταξη των μελών της συμπράξεως σε τρεις κατηγορίες, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, βάσει των παρατηρήσεων που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 39 επ. ανωτέρω, ο καθορισμός για την Glucosna αρχικού ποσού 5 εκατομμυρίων ευρώ δεν αντιβαίνει προς την αρχή της αναλογικότητας. Κατά συνέπεια, η υποθετική ανακατάταξη των μελών της συμπράξεως δεν θα επηρέαζε την κατάσταση της Akzo.
- 65 Επομένως, ο λόγος που στηρίζεται σε προσβολή της αρχής της αναλογικότητας πρέπει να απορριφθεί.

Επί της προσβολής της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως

- 66 Η Akzo θεωρεί ότι η Απόφαση δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον η Επιτροπή ουδόλως εξέθεσε τον λόγο για τον οποίο καθόρισε ένα συγκεκριμένο βασικό ποσό που δεν ανταποκρινόταν σαφώς στην οικονομική επιφάνεια της Glucosna σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της ή το μερίδιο της αγοράς που κατείχε.

- 67 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.
- 68 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή συμμορφώνεται προς την υποχρέωση αιτιολογήσεως, όπως προσδιορίστηκε στη σκέψη 45 ανωτέρω, και όταν εκθέτει, στην απόφασή της, τα στοιχεία τα οποία της παρέσχαν τη δυνατότητα να εκτιμήσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-291/98 P, Sargiό κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9991, σκέψεις 73, 76 και 80, και C-279/98 P, Cascades κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-9693, σκέψεις 39 έως 47· απόφαση TACA, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψη 1521).
- 69 Όπως προκύπτει από τις ανωτέρω σκέψεις 15 έως 20, η Επιτροπή εξέθεσε, στην Απόφαση, τα στοιχεία που της παρέσχαν τη δυνατότητα να εκτιμήσει τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως.
- 70 Επιπλέον, ανεξάρτητα από το ζήτημα μιας ενδεχόμενης ελλείψεως συγκεκριμένης σχέσεως μεταξύ του βασικού ποσού που η Επιτροπή καθόρισε για την Glucosa, αφενός, και του κύκλου εργασιών της ή του μεριδίου της αγοράς, αφετέρου, στην ανωτέρω σκέψη 57 έχει γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να βεβαιώνεται ότι τα ποσά των προστίμων που υπολογίζονται για τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αντιστοιχούν σε όλες τις υφιστάμενες διαφορές μεταξύ τους όσον αφορά τον κύκλο εργασιών τους. Η Επιτροπή μπορεί να τις κατανέμει σε ομάδες. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να παράσχει ειδική αιτιολογία όσον αφορά το γεγονός ότι το συγκεκριμένο βασικό ποσό αντιστοιχούσε ακριβώς ή όχι στην οικονομική επιφάνεια της Glucosa σε σχέση με τον κύκλο εργασιών της ή το μερίδιο της αγοράς που κατείχε.
- 71 Εξάλλου, όσον αφορά την αρχή της κατανομής των μελών των συμπράξεων σε ομάδες, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μια τέτοια κατανομή στηρίζεται στις κατευθυντήριες γραμμές, που προβλέπουν μια ενδεχόμενη διαφοροποίηση των σχετικών ποσών (βλ. σκέψη 56 ανωτέρω). Επομένως, η Akzo γνώριζε πολύ καλά το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η απόφαση.

- 72 Κατά συνέπεια, ο λόγος που στηρίζεται σε προσβολή της υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του συνυπολογισμού του κύκλου εργασιών της Akzo

- 73 Η Akzo προβάλλει λόγους που στηρίζονται, πρώτον, σε παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ και, δεύτερον, σε παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.

Επί της παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 74 Η Akzo δεν αμφισβητεί ότι, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 310 της Αποφάσεως, η ANC, θυγατρική της οποίας το κεφάλαιο κατείχε η Akzo κατά 100 % και η οποία, κατά την περίοδο των πραγματικών περιστατικών, έλεγχε από κοινού με την Avebe την εταιρία Glucosa, φέρει ένα μέρος της ευθύνης για τις παραβάσεις της τελευταίας.

- 75 Εντούτοις, η Akzo υποστηρίζει ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 296 έως 310 της Αποφάσεως, η Επιτροπή εσφαλμένα κατέληξε ότι, για τις δραστηριότητες της Glucosa, η ANC ενεργούσε ακολουθώντας τις οδηγίες της Akzo μέχρι σημείου να μπορεί η τελευταία αυτή εταιρία να θεωρηθεί προσωπικά υπεύθυνη για τις φερόμενες παραβάσεις της Glucosa.

- 76 Η Akzo παρατηρεί ότι, με την αιτιολογική σκέψη 310 της Αποφάσεως, η Επιτροπή στήριξε, κυρίως, το συμπέρασμά της ότι η Akzo μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνη για τις δραστηριότητες της Glucona στο τεκμήριο ότι, εφόσον η ANC ήταν θυγατρική κατά 100 % της Akzo, η ANC εφάρμοζε, κατ' ουσίαν, τις οδηγίες της μητρικής της εταιρίας και στηρίχθηκε, επ' αυτού, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 3151). Η Akzo σημειώνει στη συνέχεια ότι μόνο δευτερευόντως [«Επιπλέον» (αιτιολογική σκέψη 310 της Αποφάσεως)] η Επιτροπή έλαβε υπόψη το γεγονός ότι τουλάχιστον δύο εκπρόσωποι της ANC στο πλαίσιο της Glucona είχαν ενεργό ρόλο στη σύμπραξη, ειδικότερα με τη συμμετοχή τους στις πολυμερείς συσκέψεις, και ότι αυτοί ασκούσαν ταυτόχρονα τα καθήκοντα του αντιπροέδρου και του γενικού διευθυντή της Akzo.
- 77 Η Akzo παραδέχεται ότι, με την απόφαση της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-9925), το Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 29, ότι η Επιτροπή μπορούσε ευλόγως να υποθέσει ότι μια θυγατρική κατά 100 % ακολουθεί τις οδηγίες της μητρικής της εταιρίας και ότι εναπόκειται, σε τέτοιες περιπτώσεις, στην ενδιαφερομένη επιχείρηση να αποδείξει ότι η υπόθεση αυτή είναι εσφαλμένη.
- 78 Εντούτοις, η Akzo εκφράζει αμφιβολίες όσον αφορά το αν το τεκμήριο αυτό πρέπει να ισχύει όχι μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ μητρικής εταιρίας και της θυγατρικής της, αλλά επίσης σε περιπτώσεις όπως η υπό κρίση, όπου η σχέση αυτή είναι αισθητά πιο χαλαρή. Πρώτον, παρατηρεί ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, η ANC είναι θυγατρική της εθνικής εταιρίας holding Akzo Nobel Nederland BV (στο εξής: ANN), η οποία, με τη σειρά της, είναι θυγατρική της κεντρικής εταιρίας holding. Δεύτερον, υπογραμμίζει ότι τόσο η Akzo όσο και η ANN ήταν εταιρίες holding που δεν ασκούσαν οι ίδιες καμία εμπορική δραστηριότητα και δεν παρήγαν αλλ' ούτε και διέθεταν στο εμπόριο κάποια προϊόντα. Τρίτον, υπενθυμίζει ότι μόνο μέσω άλλων εταιριών η Akzo είχε (έμμεση) συμμετοχή ύψους 50 % στην εταιρία Glucona, στην οποία επομένως δεν ασκούσε άμεσο έλεγχο.
- 79 Κατόπιν τούτου, η Akzo τονίζει ενώπιον του Πρωτοδικείου ορισμένα πραγματικά στοιχεία. Υποστηρίζει ότι, βάσει αυτών, είναι σε θέση, εν πάση περιπτώσει, να

ανατρέψει το ως άνω τεκμήριο και να αποδείξει ότι, παρά το γεγονός ότι η ANC ήταν θυγατρική κατά 100 % της Akzo, ήταν εντελώς εξωπραγματικό να υποτεθεί ότι η Akzo μπορούσε να προσδιορίσει ή έστω να επηρεάσει τη στρατηγική και την εμπορική συμπεριφορά της Gluconα και ότι, εξάλλου, δεν συνέβη κάτι τέτοιο.

80 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

81 Η Akzo δεν αμφισβητεί ότι υπεύθυνη για την παράβαση που διέπραξε η Gluconα ήταν η ANC. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αποκλειστικά αν η Akzo μπορούσε να θεωρηθεί υπεύθυνη για τις πράξεις της ANC, που ήταν θυγατρική της κατά 100 %.

82 Επ' αυτού, πρέπει να υπομνησθεί ότι, έστω και αν μια θυγατρική εταιρία έχει νομική προσωπικότητα, τούτο δεν αρκεί για να αποκλειστεί η δυνατότητα να καταλογιστεί η συμπεριφορά της στη μητρική εταιρία, ιδίως όταν η θυγατρική δεν καθορίζει κατά τρόπο αυτόνομο τη συμπεριφορά της στην αγορά, αλλά εφαρμόζει, κυρίως, τις οδηγίες της μητρικής εταιρίας (βλ. απόφαση *Stora Kopparbergs Bergslags* κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψη 26 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

83 Επιπλέον, όπως παραδέχεται η ίδια η Akzo, από τη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου προκύπτει ότι, στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή μπορεί ευλόγως να υποθέτει ότι μια θυγατρική κατά 100 % μιας μητρικής εταιρίας εφαρμόζει κατ' ουσίαν τις οδηγίες της μητρικής της και ότι το εν λόγω τεκμήριο συνεπάγεται ότι η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να εξακριβώνει αν η μητρική εταιρία πράγματι άσκησε την εξουσία αυτή. Σε μια τέτοια κατάσταση, όταν, στην ανακοίνωση των

αιτιάσεων, η Επιτροπή, επικαλούμενη το τεκμήριο αυτό, έχει εκθέσει την πρόθεσή της να θεωρήσει τη μητρική εταιρία μιας θυγατρικής κατά 100 % της εν λόγω μητρικής υπεύθυνη για μια παράβαση, εναπόκειται στους ενδιαφερομένους, όταν θεωρούν ότι, παρά τη σχετική συμμετοχή, η θυγατρική καθορίζει αυτοτελώς τη συμπεριφορά της στην αγορά, να ανατρέψουν το τεκμήριο αυτό, προσκομίζοντας κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας στην Επιτροπή επαρκή αποδεικτικά στοιχεία (βλ., επ' αυτού, απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Μαΐου 1998, T-354/94, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2111, σκέψη 80, που επιβεβαιώθηκε επί του σημείου αυτού με την απόφαση Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, σκέψη 77 ανωτέρω, σκέψεις 27 έως 29, και απόφαση AEG κατά Επιτροπής, σκέψη 76 ανωτέρω, σκέψη 50· απόφαση του Πρωτοδικείου της 1ης Απριλίου 1993, T-65/89, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-389, σκέψη 149).

84 Στην υπό κρίση υπόθεση, δεν αμφισβητείται ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου την οποία αφορά η Απόφαση, η ANC ήταν θυγατρική κατά 100 % της Akzo.

85 Επιπλέον, όσον αφορά την εξέλιξη της διοικητικής διαδικασίας, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως σημείωσε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 300 της Αποφάσεως, η ίδια είχε εξετάσει, στα σημεία 324 έως 330 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, τις σχέσεις μεταξύ της Gluconα και των μητρικών εταιριών της και είχε διατυπώσει την πρόθεσή της να θεωρήσει την ANC και την Avebe υπεύθυνες από κοινού για την παράβαση. Όσον αφορά τις σχέσεις μεταξύ ANC και Akzo, η Επιτροπή θεώρησε ότι, καθόσον η ANC ήταν θυγατρική κατά 100 % της Akzo, η ανακοίνωση των αιτιάσεων έπρεπε να απευθυνθεί στην τελευταία. Όπως σημείωσε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 301 της Αποφάσεως, η Akzo επιβεβαίωσε ρητά, με την απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, ότι η εταιρία αυτή έπρεπε να θεωρηθεί υπεύθυνη για την παράβαση από κοινού με την Avebe.

86 Σε μια τέτοια κατάσταση, η Akzo δεν μπορεί να προσάπτει στην Επιτροπή ότι τη θεώρησε υπεύθυνη, προσωπικά, για τις παραβάσεις της κατά 100 % θυγατρικής της, δηλαδή της ANC, έχοντας τη συγκυριότητα της Gluconα με άλλη εταιρία.

87 Κακώς η Akzo υποστηρίζει, στο πλαίσιο αυτό, ότι ο σκοπός της ανακοίνωσης των αιτιάσεων είναι καταρχάς να προσδιορίσει τις παραβάσεις περί των οποίων κάνει λόγο η Επιτροπή στα στοιχεία που μνημονεύονται ρητά στην ανακοίνωση αυτή, έτσι ώστε να δοθεί η δυνατότητα στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση να αμυνθεί προβάλλοντας τα επιχειρήματά της επί του συνόλου των ως άνω στοιχείων κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας και στην Επιτροπή να λάβει υπόψη τα επιχειρήματα αυτά στο πλαίσιο της αποφάσεώς της, καθώς και ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων δεν αφορά το ζήτημα του προσδιορισμού της επιχείρησης (ή των επιχειρήσεων) στην οποία (ή στις οποίες) θα καταλογιστεί μια τέτοια παράβαση. Πράγματι, η ανακοίνωση των αιτιάσεων την οποία απευθύνει η Επιτροπή σε επιχείρηση στην οποία προτίθεται να επιβάλει κύρωση λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού πρέπει να περιλαμβάνει τα ουσιώδη στοιχεία που ελήφθησαν υπόψη σε βάρος της οικείας επιχείρησης, όπως τα προσαπτόμενα πραγματικά περιστατικά, ο νομικός χαρακτηρισμός τους και τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται η Επιτροπή, ώστε η επιχείρηση αυτή να είναι σε θέση να επικαλεστεί βασίμως τα επιχειρήματά της στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας που κινήθηκε κατ' αυτής (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1970, 41/69, ACF Chemiefarma κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 397, σκέψη 26· της 3ης Ιουλίου 1991, C-62/86, AKZO κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 29, και της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1307, σκέψη 135). Ομοίως, κατά πάγια νομολογία, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της, η κοινοποίηση των αιτιάσεων πρέπει να προσδιορίζει κατά τρόπο μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση το νομικό πρόσωπο στο οποίο πρόκειται ενδεχομένως να επιβληθούν πρόστιμα και να απευθύνεται προς αυτό (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 16ης Μαρτίου 2000, C-395/96 P και C-396/96 P, Compagnie maritime belge transports κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-1365, σκέψεις 143 και 146, και της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-176/99 P, ARBED κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10687, σκέψη 21).

88 Επομένως, βάσει των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Akzo δεν έπρεπε να αγνοεί ότι ήταν ενδεχόμενο να είναι η ίδια αποδέκτης της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής. Σε μια τέτοια κατάσταση, σ' αυτήν εναπέκειτο να αντιδράσει κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, διότι διαφορετικά δεν θα μπορούσε πλέον να ενεργήσει, αποδεικνύοντας ότι, παρά τα στοιχεία που έλαβε υπόψη η Επιτροπή, δεν ευθυνόταν και η ίδια για την παράβαση που διέπραξε η Glucona.

89 Επομένως, τηρουμένων των αρχών και των ρυθμίσεων που διέπουν τη διοικητική διαδικασία και, ειδικότερα, προκειμένου να μη στερηθεί πρακτικής αποτελεσματι-

κότητας η ανακοίνωση των αιτιάσεων, δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί το βάσιμο των διαφόρων πραγματικών στοιχείων που προβάλλονται για πρώτη φορά ενώπιον του Πρωτοδικείου, με τα οποία η Akzo αποσκοπεί να αποδείξει ότι, παρά το γεγονός ότι η ANC ήταν θυγατρική κατά 100 % της Akzo, η τελευταία αυτή εταιρία δεν μπορούσε να προσδιορίζει ή ακόμα και να επηρεάζει τη στρατηγική και την εμπορική συμπεριφορά της Glucosa.

- 90 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί ο λόγος που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ.

Επί της προσβολής της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 91 Η Akzo θεωρεί ότι η Απόφαση είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον η Επιτροπή περιορίστηκε στην προβολή του αόριστου και έχοντος χαρακτήρα αποδείξεως ισχυρισμού ότι η ANC ήταν θυγατρική κατά 100 % της Akzo και ότι, επομένως, έπρεπε να συναχθεί ότι η ANC εφάρμοζε κατ' ουσίαν τις οδηγίες της μητρικής της εταιρίας.

- 92 Η Επιτροπή εκτιμά, αντιθέτως, ότι αιτιολόγησε επαρκώς την Απόφαση επί του σημείου αυτού.

- 93 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, όταν, όπως εν προκειμένω, μια απόφαση εφαρμογής του άρθρου 81 ΕΚ αφορά πολλούς αποδέκτες και θέτει ζήτημα καταλογισμού της παραβάσεως, πρέπει να περιέχει επαρκή αιτιολογία ως προς καθένα των αποδεκτών της, ειδικότερα ως προς εκείνους οι οποίοι, κατά το γράμμα της ως άνω αποφάσεως, πρέπει να υποστούν τις συνέπειες της παραβάσεως αυτής (απόφαση του Πρωτοδικείου της 28ης Απριλίου 1994, T-38/92, AWS Benelux κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-211, σκέψη 26).

- 94 Στην υπό κρίση υπόθεση, στις αιτιολογικές σκέψεις 278 έως 284 της Αποφάσεως η Επιτροπή, αναφερόμενη στη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, συνόψισε τις αρχές που επρόκειτο να εφαρμόσει για να προσδιορίσει τους αποδέκτες της Αποφάσεως. Όσον αφορά ειδικά το ζήτημα του καταλογισμού της συμπεριφοράς της ANC στην Akzo, η οποία, όπως ανέφερε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 310 της Αποφάσεως, ήταν «θυγατρική κατά 100 % του ομίλου Akzo Nobel NV», η Επιτροπή υπενθύμισε στις αιτιολογικές σκέψεις 280, 281 και 310 της Αποφάσεως την παρατιθέμενη στη σκέψη 83 ανωτέρω νομολογία και κατέληξε βάσει αυτής στο συμπέρασμα, με την αιτιολογική σκέψη 310 της Αποφάσεως, ότι έπρεπε να συναχθεί ότι η ANC εφάρμοζε κατ' ουσίαν τις οδηγίες της μητρικής της εταιρίας. Επιπλέον, με τις αιτιολογικές σκέψεις 300 και 301 της Αποφάσεως, η Επιτροπή υπενθύμισε ότι είχε εκθέσει, στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, την πρόθεσή της να θεωρήσει την Akzo και την Avebe συνυπεύθυνες για την παράβαση καθ' όλη τη διάρκειά της και ότι η Akzo δεν είχε αμφισβητήσει την άποψή της αυτή.
- 95 Επομένως, η Επιτροπή όχι μόνον δεν περιορίστηκε στην προβολή ενός αόριστου και έχοντος χαρακτήρα αποδείξεως ισχυρισμού, όπως υποστηρίζει η Akzo, αλλά εξέθεσε συγκεκριμένα, σε σχέση με τα προβαλλόμενα πραγματικά και νομικά στοιχεία, τους λόγους για τους οποίους αποφάσισε να καταλογίσει τη συμπεριφορά της ANC στην Akzo.
- 96 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως είναι σύμφωνη προς τις επιταγές του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο σε σχέση με το γράμμα της οικείας πράξεως, αλλά και έναντι του γενικού πλαισίου εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε (βλ., ιδίως, αποφάσεις Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 45 ανωτέρω, σκέψη 63, και Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 45 ανωτέρω, σκέψη 87). Όμως, οι αιτιολογίες της Αποφάσεως που αφορούν τον καταλογισμό της συμπεριφοράς της ANC στην Akzo διαφωτίζονται επίσης από την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η οποία αποτελεί μέρος του γενικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται η Απόφαση και από το οποίο η προσφεύγουσα όφειλε να αντλήσει πληροφορίες σχετικά με την πρόθεση της Επιτροπής να της καταλογίσει τη συμπεριφορά της ANC. Επιπλέον, δεδομένου ότι, με την απάντησή της στην ανακοίνωση των αιτιάσεων, η ίδια η Akzo είχε ρητά δηλώσει, επ' αυτού, ότι η παράβαση έπρεπε να της καταλογιστεί από κοινού μαζί με την Avebe (βλ. σκέψη 85 ανωτέρω), η Επιτροπή μπορούσε βασίμως να υποθέσει ότι η Akzo ήταν επαρκώς ενημερωμένη περί του γενικού πλαισίου της αποφάσεως επί του συγκεκριμένου ζητήματος.

- 97 Κατά συνέπεια, ο λόγος που στηρίζεται σε παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί της εφαρμογής συντελεστή 2,5

- 98 Η Akzo προβάλλει λόγους ακυρώσεως που στηρίζονται σε παράβαση, πρώτον, του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και, δεύτερον, της υποχρέωσης αιτιολογήσεως.

Επί της παραβάσεως του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 99 Αφενός, η Akzo υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, πολλαπλασιάζοντας το αρχικό ποσό με συντελεστή 2,5 προκειμένου να λάβει υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους της, παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, καθόσον καθόρισε τα πρόστιμα όχι όπως προβλέπει η εν λόγω διάταξη, σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, αλλά σε σχέση με το είδος της επιχειρήσεως που διέπραξε την παράβαση.
- 100 Η Akzo υποστηρίζει ότι, ναι μεν το Δικαστήριο και το Πρωτοδικείο έχουν κρίνει ότι η Επιτροπή, προς εκτίμηση της σοβαρότητας της παραβάσεως, πρέπει να λαμβάνει υπόψη ένα μεγάλο αριθμό στοιχείων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η ανάγκη εξασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου, η συλλογιστική αυτή όμως συνδέεται άμεσα με το κριτήριο της σοβαρότητας της παραβάσεως και όχι με το είδος της οικείας επιχειρήσεως. Υπογραμμίζει ότι το τελευταίο αυτό κριτήριο δεν

στηρίζεται στο άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και ότι, επιβάλλοντας ένα ανώτατο όριο ύψους 10 % του κύκλου εργασιών για το τελικό πρόστιμο, το Συμβούλιο έχει ήδη λάβει υπόψη την επίπτωση των διαφόρων προστίμων στις επιχειρήσεις σε συνάρτηση με το μέγεθός τους.

- 101 Αναφερόμενη στην απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, σκέψη 57 ανωτέρω (σκέψη 280), η Akzo υποστηρίζει επίσης ότι, καθορίζοντας τον ως άνω συντελεστή βάσει ενός και μόνου στοιχείου, δηλαδή βάσει του κύκλου εργασιών του ομίλου Akzo Nobel, η Επιτροπή προσέδωσε υπέρμετρα μεγάλη σημασία στο στοιχείο αυτό σε σχέση με τα λοιπά στοιχεία βάσει των οποίων εκτίμησε τη σοβαρότητα της παραβάσεως.
- 102 Η Akzo θεωρεί ακόμη ότι, εάν τα τρία τελευταία εδάφια του τιτλοφορούμενου «Σοβαρότητα» μέρους Α των κατευθυντήριων γραμμών πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι παρέχουν τη δυνατότητα στην Επιτροπή να εφαρμόσει έναν συντελεστή όπως αυτόν που επέλεξε εν προκειμένω, οι ως άνω διατάξεις των κατευθυντήριων γραμμών αντιβαίνουν προς το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και, επομένως, δεν είναι δυνατό να της αντιταχθούν.
- 103 Αφετέρου, η Akzo υποστηρίζει ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, καθόσον πολλαπλασίασε με συντελεστή 2,5 το αρχικό ποσό του προστίμου που είχε ορίσει για την εταιρία αυτή, συντελεστή ο οποίος στηρίζεται στο συνολικό μέγεθος του ομίλου Akzo Nobel.
- 104 Η Akzo παρατηρεί ότι, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, η Επιτροπή πρέπει να καθορίζει το πρόστιμο σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως και τη διάρκεια αυτής και όχι σε συνάρτηση με τις οικονομικές επιπτώσεις των παραβάσεων.

105 Η Akzo παραδέχεται ότι, με την απόφαση *Musique diffusion française* κατά Επιτροπής, σκέψη 37 ανωτέρω, το Δικαστήριο έκρινε ότι ο συνολικός κύκλος εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος τους.

106 Εντούτοις, πρώτον, η εφαρμογή της εννοίας των «επιχειρήσεων» που χρησιμοποιήσε το Δικαστήριο στην ως άνω απόφαση δεν είναι προφανής εν προκειμένω.

107 Δεύτερον, η Akzo υπογραμμίζει ότι, με την απόφαση *Musique diffusion française* κατά Επιτροπής, σκέψη 37 ανωτέρω, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό του εν λόγω κύκλου εργασιών το οποίο προέρχεται από τα εμπορεύματα που συνιστούν το αντικείμενο της παραβάσεως και που, συνεπώς, μπορούν να παράσχουν ένδειξη για την έκτασή της. Όμως, στην Απόφαση, η Επιτροπή παρέβλεψε το γεγονός ότι το κριτήριο αυτό έχει αμεσότερο ενδιαφέρον σε σχέση με τα κριτήρια που απαριθμεί το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17. Οι παρατηρήσεις αυτές είναι σημαντικές για τον πρόσθετο λόγο ότι, όπως στην υπό κρίση υπόθεση, το μέρος του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα τα οποία αποτελούν το αντικείμενο της παραβάσεως σε σχέση με τον συνολικό κύκλο εργασιών αντιπροσωπεύει ποσοστό 0,05 %.

108 Όσον αφορά την απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαρτίου 2002, T-31/99, *ABB Asea Brown Boveri* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. II-1881), η Akzo υπογραμμίζει ότι ο συντελεστής που χρησιμοποιήθηκε εν προκειμένω δεν καθορίστηκε βάσει του συνολικού κύκλου εργασιών του ομίλου. Αντιθέτως, από τις σκέψεις 164 και 165 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι ο συντελεστής πρέπει να στηρίζεται στο μέγεθος της επιχειρήσεως που διέπραξε την προβαλλόμενη παράβαση την οποία διαπίστωσε η Επιτροπή. Επιπλέον, επικαλείται το γεγονός ότι, στην ως άνω υπόθεση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, απαντώντας σε επιχείρημα της ABB κατά το οποίο η Επιτροπή δεν μπορούσε να καθορίσει το πρόστιμο (και να το πολλαπλασιάσει με τον σχετικό συντελεστή) παρά μόνο βάσει του κύκλου εργασιών που πραγματοποιείτο από το σχετικό με την παροχή αστικής

κεντρικής θερμάνσεως τμήμα του ομίλου, η Επιτροπή είχε υπολογίσει ορθά το πρόστιμο, βασίζοντας τον συντελεστή στο συνολικό μέγεθος του ομίλου ABB και όχι αποκλειστικά σ' εκείνο της «επιχειρήσεως» την οποία μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελούσε το ασχολούμενο με την αστική κεντρική θέρμανση τμήμα της ABB, με την αιτιολογία ότι η Επιτροπή ορθώς είχε διαπιστώσει, βάσει πολυάριθμων στοιχείων, ότι η παράβαση έπρεπε να καταλογιστεί στον όμιλο ABB (σκέψη 163 της αποφάσεως).

109 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

110 Πρώτον, καθόσον η Akzo υποστηρίζει ότι η Επιτροπή καθόρισε το πρόστιμο σε συνάρτηση με το είδος της επιχειρήσεως που διέπραξε την παράβαση, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 334 έως 371 της Αποφάσεως, η Επιτροπή θεώρησε, σε ένα πρώτο στάδιο της αναλύσεώς της, ότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις είχαν διαπράξει μια πολύ σοβαρή παράβαση, λαμβανομένης υπόψη της φύσεώς της, της συγκεκριμένης επιπτώσεως στην αγορά γλυκονικού νατρίου εντός του ΕΟΧ και της εκτάσεως της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, παράβαση που επηρέασε το σύνολο του ΕΟΧ.

111 Στη συνέχεια, η Επιτροπή προέβη σε διαφορετική μεταχείριση των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων προκειμένου να λάβει υπόψη τη συγκεκριμένη σημασία της συμπεριφοράς τους έναντι του ανταγωνισμού και στηρίχθηκε, επ' αυτού, στον κύκλο εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων όσον αφορά την πώληση γλυκονικού νατρίου σε παγκόσμια κλίμακα κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους της περιόδου της παραβάσεως, δηλαδή του 1995 (βλ., ιδίως, την αιτιολογική σκέψη 381 της Αποφάσεως). Επομένως, στο πλαίσιο του εν λόγω σταδίου του προσδιορισμού του ποσού του προστίμου σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η Επιτροπή δεν έλαβε υπόψη, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει Akzo, το είδος της επιχειρήσεως που διέπραξε την παράβαση, αλλά το μέγεθος των επιχειρήσεων αυτών στη συγκεκριμένη αγορά.

- 112 Η Επιτροπή έλαβε υπόψη, σε κάποιο βαθμό, το είδος των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων μόνο σ' ένα τελευταίο στάδιο του υπολογισμού του προστίμου σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, σύμφωνα με τη δυνατότητα διαφοροποίησης που προβλέπουν οι κατευθυντήριες γραμμές. Η εν λόγω διαφοροποίηση ανάλογα με το είδος της κάθε επιχειρήσεως συνδέεται άμεσα με το μέγεθος και τους οικονομικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, που αποτελούν κριτήρια τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη προκειμένου να εξασφαλίζεται ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των κυρώσεων. Πράγματι, η Επιτροπή συνυπολόγισε, στο εν λόγω στάδιο, το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των ομίλων επιχειρήσεων στους οποίους ανήκαν τα μέλη της συμπράξεως, πολλαπλασιάζοντας το αρχικό ποσό που είχε ορίσει για ορισμένα από αυτά, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η Akzo, με συντελεστή 2,5 (αιτιολογική σκέψη 388 της Αποφάσεως).
- 113 Όμως, η Επιτροπή, ενεργώντας με τον τρόπο αυτό, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Akzo, δεν καθόρισε το πρόστιμο σε συνάρτηση με το είδος της επιχειρήσεως που διέπραξε την παράβαση, αλλά σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, έστω και αν, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως της σοβαρότητας της παραβάσεως, έλαβε υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων προκειμένου να εξασφαλίσει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα των προστίμων που έπρεπε να επιβληθούν. Επομένως, η επιχειρηματολογία της Akzo είναι αστήρικτη.
- 114 Δεύτερον, καθόσον η Akzo προσάπτει στην Επιτροπή ότι υπέπεσε σε νομικά σφάλματα λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, πρέπει να σημειωθεί ότι η ίδια η Akzo παραδέχεται ότι, προς εκτίμηση της σοβαρότητας μιας παραβάσεως, η Επιτροπή πρέπει να λαμβάνει υπόψη ένα μεγάλο αριθμό στοιχείων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η ανάγκη εξασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου. Όμως, προς τον σκοπό της εξασφάλισης του ως άνω αποτρεπτικού χαρακτήρα η Επιτροπή δικαιούται οπωσδήποτε να προσδιορίζει το ποσό του προστίμου σύμφωνα με τα ειδικά χαρακτηριστικά της υπεύθυνης για την παράβαση επιχειρήσεως.
- 115 Καθορίζοντας το αρχικό ποσό του προστίμου σε υψηλότερο επίπεδο για τις επιχειρήσεις με μερίδιο της αγοράς σχετικά σημαντικότερο από τις άλλες στη σχετική αγορά, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη συγκεκριμένη ευθύνη της κάθε επιχειρήσεως σε σχέση με την ανάγκη διατηρήσεως του ελεύθερου ανταγωνισμού

και θεώρησε ότι τούτο ήταν ένα υποκειμενικό στοιχείο παρέχον τη δυνατότητα να ληφθεί υπόψη η σοβαρότητα της παραβατικής συμπεριφοράς των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Πράγματι, σε περίπτωση συμπράξεως, το εν λόγω στοιχείο αποτελεί ένδειξη του υψηλότερου επιπέδου ευθύνης των επιχειρήσεων με σχετικά μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς έναντι των άλλων στη σχετική αγορά όσον αφορά τη βλάβη του ανταγωνισμού.

- 116 Εξάλλου, στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή έλαβε επίσης ευλόγως υπόψη το γεγονός ότι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, όπως η Akzo, διαθέτουν γνώσεις και μια τέτοια νομική και οικονομική δομή ώστε να είναι σε θέση να εκτιμούν καλύτερα την παράνομη φύση των ενεργειών τους και τις εντεύθεν συνέπειες από πλευράς δικαίου του ανταγωνισμού.
- 117 Έτσι, όσον αφορά την εφαρμογή ενός συντελεστή σε συνάρτηση με το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή, όταν υπολογίζει το πρόστιμο μιας επιχειρήσεως, μπορεί να λάβει υπόψη της, μεταξύ άλλων, το μέγεθός της και την οικονομική της ισχύ (απόφαση *Musique diffusion française* κατά Επιτροπής, σκέψη 37 ανωτέρω, σκέψη 120, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2001, T-48/98, *Acerinox* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3859, σκέψεις 89 και 90). Επιπλέον, όσον αφορά τη μέτρηση της χρηματοοικονομικής ικανότητας των μελών μιας συμπράξεως, η νομολογία αναγνώρισε τη σημασία του συνολικού κύκλου εργασιών (απόφαση *Sargis* κατά Επιτροπής, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψεις 85 και 86). Επομένως, εν προκειμένω, ορθώς η Επιτροπή εφάρμοσε συντελεστή 2,5 στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του αποτρεπτικού χαρακτήρα του επιβληθέντος προστίμου, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος και την οικονομική ισχύ της εμπλεκόμενης επιχειρήσεως.
- 118 Κατά συνέπεια, δικαίως η Επιτροπή στηρίχθηκε στον συνολικό κύκλο εργασιών της Akzo προκειμένου να καθορίσει το πρόστιμο σε επίπεδο έχον επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα και προκειμένου να λάβει υπόψη τη σημασία της νομικής και οικονομικής δομής ομίλων επιχειρήσεων τέτοιου μεγέθους. Επομένως, η επιχειρηματολογία της Akzo είναι νομικά εσφαλμένη.

- 119 Τρίτον, καθόσον η Akzo επικαλείται το παράνομο των κατευθυντήριων γραμμών, επειδή αυτές επιτρέπουν στην Επιτροπή να εφαρμόσει συντελεστή όπως τον επίμαχο εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Πρωτοδικείο έχει δεχθεί ότι, σύμφωνα με τη μέθοδο που ορίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές, ο υπολογισμός του ύψους των προστίμων γίνεται βάσει των δύο κριτηρίων του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17, ήτοι της σοβαρότητας της παραβάσεως και της διάρκειάς της, τηρουμένου συγχρόνως του ανωτάτου ορίου σε σχέση προς τον κύκλο εργασιών κάθε επιχειρήσεως το οποίο προβλέπει η ίδια αυτή διάταξη, και ότι, κατά συνέπεια, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν βαίνουν πέραν του νομικού πλαισίου των κυρώσεων που καθορίζει η διάταξη αυτή, όπως ερμηνεύεται από τη νομολογία του Πρωτοδικείου (απόφαση LR AF 1998 κατά Επιτροπής, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψεις 219 έως 232· απόφαση του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 2003, T-224/00, Archer Daniels Midland και Archer Daniels Midland Ingredients κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-2597, σκέψεις 39 έως 52· απόφαση TACA, σκέψη 57 ανωτέρω, σκέψη 1527). Όμως, η Akzo δεν προσκόμισε κανένα νέο στοιχείο σε σχέση με αυτά τα οποία έχει απορρίψει η ως άνω νομολογία (βλ. τις προαναφερθείσες σκέψεις των σχετικών αποφάσεων).
- 120 Τέταρτον, καθόσον η Akzo θεωρεί ότι, εν πάση περιπτώσει, για να εφαρμόσει ένα συντελεστή όπως τον επίμαχο εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει υπόψη το μέγεθος και τους συνολικούς πόρους του ομίλου Akzo Nobel NV στον οποίο ανήκε η ANC, η επιχείρηση που διέπραξε την παράβαση, αλλά, το πολύ, το ύψος του κύκλου εργασιών που αφορούσε την πώληση του προϊόντος το οποίο αποτελούσε το αντικείμενο της παραβάσεως, η Akzo παραβλέπει το γεγονός ότι η Επιτροπή εφάρμοσε τον εν λόγω συντελεστή προκειμένου να εξασφαλίσει τον αποτρεπτικό χαρακτήρα των προστίμων. Όμως, η Επιτροπή δεν διέπραξε σφάλμα εκτιμήσεως συνεπαγόμενο παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 θεωρώντας, εν προκειμένω, ότι ο αποτρεπτικός χαρακτήρας των προστίμων μπορούσε να εξασφαλιστεί μόνον αν στηριζόταν στο μέγεθος των οικονομικών πόρων του ομίλου επιχειρήσεων στο σύνολό του.
- 121 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, ο λόγος που στηρίζεται σε παράβαση του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Επί της παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως

- 122 Η Akzo προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξέθεσε γιατί πολλαπλασίασε το βασικό ποσό του προστίμου που της επιβλήθηκε με συντελεστή 2,5, γιατί ο συντελεστής αυτός ήταν ο ίδιος με εκείνον που ίσχυσε για την ADM και γιατί αυτός στηρίχθηκε στον συνολικό κύκλο εργασιών και όχι στο 50 % του ετησίου κύκλου εργασιών της Glucosa. Στο πλαίσιο αυτό, η Akzo παρατηρεί ότι, στην υπόθεση που οδήγησε στην έκδοση της αποφάσεως ABB Asea Brown Boveri κατά Επιτροπής, σκέψη 108 ανωτέρω, η Επιτροπή εφάρμοσε συντελεστή ίδιο με τον επίμαχο εν προκειμένω, αλλά παρέσχε, στην άλλη αυτή υπόθεση, λεπτομερή προς τούτο αιτιολογία.
- 123 Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη του λόγου ακυρώσεως.
- 124 Το Πρωτοδικείο σημειώνει, αναφερόμενο στη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 68 ανωτέρω, ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 389 έως 392 της Αποφάσεως, η Επιτροπή εξήγησε βάσει ποιων στοιχείων εκτίμησε τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως, εξηγήσεις οι οποίες, εξάλλου, παρέσχαν τη δυνατότητα στη μεν Akzo να διατυπώσει πολυάριθμες αιτιάσεις που στηρίζονται σε έλλειψη νομιμότητας επί της ουσίας των στοιχείων αυτών, στον δε κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του.
- 125 Όσον αφορά το ύψος του συντελεστή που εφαρμόστηκε στην περίπτωση της Akzo, η Επιτροπή μπορούσε να περιοριστεί σε επίκληση του μεγέθους της εν λόγω επιχειρήσεως, όπως αυτό προκύπτει κατά προσέγγιση από τον συνολικό κύκλο εργασιών της εταιρίας αυτής, και να υπογραμμίσει την ανάγκη εξασφαλίσεως του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου. Με βάση την υποχρέωση αιτιολογήσεως, δεν εναπέκειτο στην Επιτροπή να εκθέσει τα αριθμητικά στοιχεία που συνδέονται με τον τρόπο υπολογισμού στον οποίο στηρίζεται η επιλογή αυτή (βλ., επ' αυτού, απόφαση Sarrigi κατά Επιτροπής, σκέψη 68 ανωτέρω, σκέψη 80).

- 126 Ομοίως, κακώς η Ακζο προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους ο συντελεστής με τον οποίο πολλαπλασιάστηκε το αρχικό ποσό του πρόστιμου που της επιβλήθηκε ήταν ο ίδιος με εκείνον που ίσχυσε για την ΑΔΜ. Πράγματι, η Επιτροπή δεν ήταν υποχρεωμένη να διευκρινίσει το ύψος του εν λόγω συντελεστή, λαμβάνοντας επακριβώς υπόψη την αναλογία μεταξύ του μεγέθους των διαφόρων ομίλων επιχειρήσεων στους οποίους ανήκαν τα μέλη της συμπράξεως. Σκοπός του συντελεστή αυτού ήταν περισσότερο, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 386 έως 388 της Απόφασης, να καθοριστεί το πρόστιμο σε επίπεδο έχον επαρκώς αποτρεπτικό χαρακτήρα και να ληφθεί υπόψη η σημασία της δομής την οποία έχουν όμιλοι επιχειρήσεων τέτοιου μεγέθους όσον αφορά την πρόσβασή τους σε νομικής και οικονομικής φύσεως συμβουλές. Εκθέτοντας τη συλλογιστική αυτή, η Επιτροπή ανέφερε επαρκώς ότι εκτιμούσε τον αποτρεπτικό χαρακτήρα του ποσού του πρόστιμου βάσει του μεγέθους και των πόρων των ομίλων επιχειρήσεων και όχι των επιχειρήσεων που ανήκουν στους ομίλους αυτούς.
- 127 Επιπλέον, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η εφαρμογή ενός τέτοιου συντελεστή συνιστά εφαρμογή της προβλεπόμενης από τις κατευθυντήριες γραμμές δυνατότητας διαφοροποιήσεως. Επομένως, η Απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο μιας αλληλουχίας περιστάσεων που ήταν σαφώς γνωστή στην Ακζο.
- 128 Επομένως, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί αν η Επιτροπή είχε παράσχει σε άλλες υποθέσεις, όπως υποστηρίζει η Ακζο, λεπτομερέστερη αιτιολογία όσον αφορά την επιλογή του σχετικού συντελεστή, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, εν προκειμένω, η αιτιολογία που παρέσχε η Επιτροπή είναι επαρκής.
- 129 Κατά συνέπεια, ο λόγος που στηρίζεται σε παράβαση της υποχρέωσως αιτιολογήσεως πρέπει να απορριφθεί.
- 130 Επομένως, δεδομένου ότι δεν έγινε δεκτός κανένας από τους λόγους που προβλήθηκαν κατά του κύρους της Απόφασης, το Πρωτοδικείο δεν πρέπει να μειώσει το ποσό του πρόστιμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα με την Απόφαση, δυνάμει της αρμοδιότητας πλήρους δικαιοδοσίας που έχει, και, κατά συνέπεια, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 131 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με τα αιτήματα της καθής.
- 132 Καθόσον η προσφυγή απορρίπτεται στο σύνολό της (βλ. σκέψη 130 ανωτέρω), το αίτημα της Akzo να υποχρεώσει το Πρωτοδικείο την Επιτροπή στην καταβολή τόκων και εξόδων τραπεζικής εγγυήσεως (βλ. σκέψη 27 ανωτέρω) πρέπει να απορριφθεί ως άνευ αντικειμένου.
- 133 Εν πάση περιπτώσει, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα έξοδα στα οποία υποβάλλεται μια επιχείρηση για τη σύσταση και τη διατήρηση τραπεζικής εγγυήσεως που σκοπεύει στην αποφυγή της αναγκαστικής εκτελέσεως μιας αποφάσεως της Επιτροπής που την αφορά δεν αποτελούν έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης κατά την έννοια του άρθρου 91, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας. Ομοίως, πρέπει να απορριφθεί το αίτημα μιας επιχειρήσεως να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει το ισόποσο των εξόδων στα οποία υποβλήθηκε η προσφεύγουσα αυτή κατά τη διοικητική διαδικασία στον τομέα του ανταγωνισμού. Πράγματι, μολονότι, κατά το άρθρο 91 του Κανονισμού Διαδικασίας, «θεωρούνται ως έξοδα που μπορούν να αναζητηθούν [...] τα αναγκαία έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι λόγω της δίκης», η διάταξη αυτή εννοεί με τον όρο «δίκη» μόνον τη διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου, αποκλειομένης της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας (απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2000, Τ-25/95, Τ-26/95, Τ-30/95 έως Τ-32/95, Τ-34/95 έως Τ-39/95, Τ-42/95 έως Τ-46/95, Τ-48/95, Τ-50/95 έως Τ-65/95, Τ-68/95 έως Τ-71/95, Τ-87/95, Τ-88/95, Τ-103/95 και Τ-104/95, Cimenteries CBR κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-491, σκέψεις 5133 και 5134 και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Καταδικάζει την Akzo Nobel NV στα δικαστικά έξοδα.

Azizi

Jaeger

Dehousse

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Σεπτεμβρίου 2006.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

J. Azizi

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	II - 3396
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 3403
Σκεπτικό	II - 3405
Επί του προσδιορισμού του αρχικού ποσού για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβλήθηκαν στο σύνολο των μετεχόντων στη σύμπραξη	II - 3405
Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας	II - 3405
Επί της παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως	II - 3408
Επί της κατατάξεως των μετεχόντων στη σύμπραξη σε κατηγορίες	II - 3410
Επί της προσβολής της αρχής της αναλογικότητας	II - 3410
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3410
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3412
Επί της προσβολής της υποχρέωσης αιτιολογήσεως	II - 3414
Επί του συνυπολογισμού του κύκλου εργασιών της Akzo	II - 3416
Επί της παραβάσεως του άρθρου 81 ΕΚ	II - 3416
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3416
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3418
Επί της προσβολής της υποχρέωσης αιτιολογήσεως	II - 3421
Επί της εφαρμογής συντελεστή 2,5	II - 3423
Επί της παραβάσεως του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 .	II - 3423
— Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 3423
— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 3426
Επί της παραβάσεως της υποχρέωσης αιτιολογήσεως	II - 3430
Επί των δικαστικών εξόδων	II - 3432